

Fiatalok és a divat

Széles karimájú kalap utazik a villamoson. Rojtos farmer, bő zakó és vasalt csizma társul hozzá. Vadonatúnak tűnik a szerelés, nem úgy, mint aki viseli — bozontos szakállal, álcázott tokjával és terebélyes pocakja elámulja korát. Azt tartják, hogy a divatos ruha fiatalit. Ez egyszer nincs igaza a mondásnak. Egy jól szabott nadrágban és egy modern fazonú dzsekiben sokkal előnyösebben festene a tulajdonosuk. A mostani jelmez sehogyan sem áll jól neki. Vajon akkor miért ragaszkodik hozzá? Bizonyára azért, mert egy kevésbé feltűnő öltözködéssel kevesebb érdeklődésre tarthatna számot. Inkább vállalja az esetenként lelkisnyiló pillantásokat, de viseli a cowboyszerelést. Am akadnak, akik még így is rokonszenvvel nézik. Négy öltönyös, nyakkendősi fiatal ember fogódzkodik az ülés támlájában. Vizsgáznivaló egyetemisták, vagy főiskolások lehetnek. A közzelgő erőpróba nem gátolja őket abban, hogy megcsodálják a vasalt csizmát.

Nem véletlen az sem, hogy a divat legszélsőségeiből irányzatok a fiatalabbak körében találnak kitartó követőkre. Sőt, gyakran a fiatalok egy szűkebb rétegétől származik. Általában azonban kevés az olyan viselet, amely annyira tartja magát a tizen- és huszonevűek között, mint a farmer. S ez elsősorban praktikusnak és strapabíróknak köszönhető. A szélsőségek ugyanis önmagukban csak rövid ideig élhethetik ki az ifjúság nagyra törő igényeit. Legföljebb csak szimpatikus azoknak, akik életük első önálló lépéseire készülnek. Az ilyen divat gyakran a szemé-

lyi függetlenség jelképe is, bizonyos fokig tagadja a régi viselkedést és az öltözködés is egyfajta magatartás-beli megnyilvánulás. Többek között a népszerű együttesek ruházatának majmolása. Egyre ritkább például, hogy az oktatási intézmények fiútanulójától megkövetelik a rövid haját. Az indok kézenfekvő: nem a frizura, hanem a tisztaság és a gondozottság a fontos. Ha mégis tiltják a hosszú haját, az ellenszegülést vált ki.

„Jó fej” — ez a kifejezés is feltehetően a hajdivat egykori hivatalos háttérbe szorítására utal. Eleinte viszonylag kevesen vehették a bátorságot, hogy a legújabb irányzat szerint igazítsák frizurájukat. S ennek többnyire az volt az ára, hogy az iskolapadban is jeleskedjenek. Idővel aztán Tiszát lehetett volna rekeszteni a „jó fejekkel”. A szókincs jelentése a bozontos haj divatjával együtt háttérbe szorult. Melleleg, amint elfogadottabbá válik egy viselet, vagy viselkedési forma többnyire azon nyomban megszabadul a szélsőségeitől, ha úgy tetszik, a sallangoktól. Törvényeszerű, hogy ez esetben éppen a legvadabb divatirányzatok fordulnak el tőle.

A nagy divatcégek kedvenc jelmondata: a divat a bőrön kezdődik, ami szó szerint is igaz. A hámrétegből a csokoládébarna, a sportban a hullámlovaglás, a zenében a Boney M jelenleg is menő. Mindezt követni azért némi kiváltságot is jelent, hiszen nem mindenki napozhat hónapszámra, töltheti szabadságát vízparton, halmozhatja fel otthonában a legfrissebb slágerek lemezeit, és tehet szert a legdrágább

ruhákra. Másoknak ehhez az íthoni felkapott butikokat és a menő csempézket muszáj felkutatni, netán a szülőktől kell kisajtolni a rávalót. Szerencsére az ifjúság nagyobb része nem törekszik mindenáron az „egyediségre”. Megelégedne a konfekcióval is, azzal, ami a boltokban kapható. Kár, hogy a ruhagyárak jelenleg nem elég frissen követik a divatot. Pedig a divat kreatörök ontják az elképesztőbbnél elképesztőbb ötleteket. A szolidabb fazonokat egy nagyüzemben is el lehetne készíteni, mielőtt elavulnának. Így a divat változása sem érintené annyira érzékenyen a fiatal vásárlót.

Hazánkban elsősorban nyugati divatirányzatok érkeznek, de ezek többnyire más népek öltözködését is utánozzák (füles szörmesapka, orosz-nyakú ing). Előszereettel használják fel a népviseleti motívumokat is. Az unokák gyakran ezért forgatják föl nagyszüleik ruháit.

Egy tízmillió országnál nem baj, ha nem éppen divatnagyhatalom, voltaképpen nem is lehet elvárni, hogy vezető szerepre törekedjen. A fiatalok egy része ugyan bánkodik emiatt, mert csak kevés jut hozzá a legkiszáradtabb „cuccokhoz”. Am ez inkább a gyártás és a kereskedelem problémája, nem pedig nemzedéki kérdés. Egyébként izlésesen, szépen úgy is lehet öltözködni, ha nem tulajdonítunk a kelleltnél nagyobb fontosságot a szélsőségeknek, viszont figyelemmel kísérjük a divatot, foglalkozunk vele. Megéri, hiszen a felszín mögött rejlik tartalom.

Jámbor Ernő

Egészség és joga

Közismert, hogy napjainkban egyre szaporodnak a civilizációs ártalmak. Az egészségügyi intézményekben a beteg. Minden emberben él a vágy, hogy egészséges legyen, szervezetét ellenállóbbá tegye. E cél eléréséhez a néhánny éve rohamosan terjedő joga is. Mivel az egészség és a joga egyvetőrtartozás, legjobban orvos bizonyíthatja, ezért beszélgettünk dr. Szabó Endrével, a város egyik fiatal belgyógyászával, aki természetesen már évek óta aktív művelője a jogának.

— Mikor és hogyan ismerkedett meg a jogával?

— Még gimnazista koromban kezembe került egy könyv, *Boriszova: Joga-ja*. Addig én is valami „keleti misztikus dolog”-nak tartottam. Mire végigolvastam a cikkeket, a gyakorlatokat, már elhatároztam: megpróbálkozom vele. Sajátmagam tanultam — hiszen akkor még csak szórványosan folyt oktatás, igaz, olyan kiváló oktatókkal, mint dr. Kenyeres Károly — a könyvben leírtak szerint. Nem várt jó hatással volt rám, de gyakorlás közben sok olyan probléma merült fel, aminek a megoldásához nem elég a könyv, oktatási segítség szükséges. Néhány éve aztán Szegeden is megkezdődtek a bemutatók, *Dely Károly* előadásait nagy érdeklődés kísérte. A Szegedi Jógaklubnak megalakulása óta tagja vagyok.

— Eddig a magánember véleményét hallottuk. Mit mond arról orvosként?

— Sajnos, kollégáim jó része idegenkedik a jogától. Ennek az oka részben a téma tisztázatlanságában keresendő. Van, aki azonnal a különleges testhelyzetekre

gondol, más nem szereti a korunkban kissé szokatlan jógás „életsméleletet”. A joga lényege azonban nem ez. A konkrét orvosi gyakorlatban elsősorban a mozgásszervi megbetegedések megelőzésére és gyógyítására tartom alkalmasnak. S ha nem is építhető be szervesen az orvostudományba, vagy a sportelméletébe, azért sajnálatos, hogy a test megővásával és fejlesztésével hivatásosan foglalkozók még mindig csak szakkönyvekből és alkalmilag ismerhetik meg.

— Úgy tudom, aktívan sportol. Szükséges-e egy sportolónak a joga megismerése?

— Még a teljesen sport-szerűen élő sportoló is kíváncsi a joga hasznosíthatjára. Ugyanis a sportok nem minden izomcsoportot mozgathatnak meg — ez az adott sportág függvénye — a joga azonban minden izmot és minden irányban megmozgat. En, egyébként kezilabdás voltam a SZEAC-ban (a SZEOL elődjében), a joga akkor is, most is hozzátartozott a napirendemhez.

— Mi a legfontosabb a joga megtanulásában?

— A jogagyakorlatok a legfontosabb élettani folyamatra épülnek: a légzésre. Tapasztalataim szerint az emberek nagy többsége helytelenül lélegzik. A jógalégzés: a tüdő minden hörgőcskéjét a teljes légzőfelületet arányosan felhasználó légzés. Mindenekelőtt ezt kell tökéletesen megtanulni — lehetőleg oktatói segítséggel, mert nem olyan egyszerű a beidegződéseken változtatni. — Hogyan tudnánk tömörebben összefoglalni a joga értékeit életvitelünkben?

— Elettünk számos mozzanatát teheti természetesebbé, kellemesebbé, s ezért hatása lehet lelki életünkre. Segíthet abban, hogy az emberek közelebb kerüljenek az egészséges életmódhoz. További előnyei: megfelelő válogatással korhatár nélkül (sőt az öregek sok kísérő mozzanattól mentesíthet, ha időben elkezdjük), azonkívül semmi különleges felszerelés, helyet nem kíván, mint a sportok általában (elég annyi hely, ahol ülni, feküdni lehet), csak egy íci-pici akaraterőt a kezdéshez... Orvosként csak annyit befejezésül: jó lenne, ha minél több ember értené meg az egészség megőrzésének egyik hatékony eszköze lehet a joga.

Kiss Ernő

Megtanulásához Szegeden is van lehetőség. Az újabb tanfolyam február elején indul a November 7. Művelődési Központban.

Dokumentumokat kérnek Csonka János életéről

A szakemberek hazai tudomány- és technikatörténeti értékeinkkel, személyi és tárgyi emlékeinkkel a jövőben mind többen kívánnak foglalkozni. E munkájuk során külön figyelmet fordítanak Csonka János (Szeged, 1852 — Budapest, 1939), a karburátor társfeltalálója, a hazai automobilizmus úttörője emlékének. Alsóvárosi szülőháza 1965-ben emléktáblát avattak, munkásságának számos momentumát ismert előtűk.

Cél: az egészségügyi alapellátás javítása

Párttaggyűlés a kórházakban

A kórház nemrég fölavatott új ebédlőjében tartották meg a szegedi Kórház-rendelőintézet összevont pártvezetőség-választó taggyűlést, dr. Csaja Klára elnökletével. Jelen volt Szántó Tivadar, a városi pártbizottság osztályvezetője és dr. Várkonyi László, városi főorvos is.

Dr. Deák György, pártvezetőségi titkár első napirendként beszámolt a vezetőség több évi munkájáról. Szólt szervezeti tevékenységéről, a közművelődésben, a párt- és tömegszervezeti oktatásban elért eredményeiről, a népolitika érvényesüléséről, a tömegszervezetekkel való kapcsolatáról. Az intézet gazdasági életét elemezve elmondta: az integráció megteremtette az egységes központi irányítást lehetővé téve, szakmai és gazdasági téren egyaránt. Az egyes intézmények azonban még külön költségvetéssel gazdálkodnak: célszerű lenne, ha pénzügyi tekintetben is „integrálódnának”.

Ennek ellenére fokozatosan emelkedett az elmúlt években költségvetésük: az 1977. októberi bérrendezés lefedezte az ápolónők, a fizikai munkát végző egészségügyi dolgozók vándorlását. Bővítették a központi raktárat, korszerűsítették a mosodát, a II-es kórház konyháját, és fölújították az újszülöttrészelet. Futotta a pénzből az I-es Rendelőintézet elektromos hálózatának javítására is. Az 1978. októberi béremelés az orvosok és egyetemet végzettek, az asszisztensek, a gazdasági és műszaki területen dolgozók fizetését érintette. Abban az esztendőben kezdődött el a kórházi pavilon építése is, s azóta átadták az új ebédlőt és a 600 személyes befejező konyhát.

A beszámoló végezetül a párttaggyűlést, a párttaglétszám alakulását ismertette, s megállapította: nagyobb fejlődésről adhatnának számot, ha a szaknövekedés tevékenységét fizikai munkaként ismernék el.

A beszámoló után Fosztó Lászlóné, a városi pártbizottság munkatársa tolmácsolta az MSZMP városi bizottsága osztályainak, a kórház-rendelőintézet pártvezetősége munkájával kapcsolatos minősítést.

A kórház-rendelőintézet összevont taggyűlésén dr. Deák György titkár a pártvezetőség nevében határozati javaslatban foglalta össze a tanácsi egészségügyre váró szegedi teendőket. Ezt a tagság elfogadta. Eszerint még jobban és hatékonyabban kell megvalósítani a vá-

sunkban az alapellátást. Ennek érdekében növelni kell a műszerek számát, több figyelmet kell szentelni a szaktudás kiaknázására. Cél: minél kevesebbet küldözgesse a betegeket egyik orvostól a másikig. Felveszik a küzdelmet az egészségügyi dolgozók az indokolatlan táppénzre írások ellen. Szorgalmazzák, hogy a szakmai ellátás javítása érdekében megkapják a legfelső emeletet az I-es Rendelőintézet az-által, hogy a Társadalombiztosítási Intézet új székhelyre költözik. Fokozzák az egészségügyi dolgozók ideológiai képzését és a szocialista demokrácia érvényesülése érdekében meghívják a szocialista brigádok képviselőit a főorvosi értekezletre.

Az irányelvekről szóló vitaindító előadásához hozzászólt dr. Balogh Rózsa, dr. Komáromi István, dr. Bánfalvi Géza, dr. Takács János, Rózsa János, dr. Böröndi János, Dajka Lajosné, dr. Várkonyi Tibor, Bánfi Anna, dr. Varga Béla, Szántó

Tivadar, Földvári László és dr. Deák György. Az irányelvek elfogadása és megvitatása után a tagság állásfoglalása: az egészségügyi szakdolgozók tevékenységi körét, tekintettel a sok energiát igénylő megterhelésre, a három műszakra, sorolják a fizikai munkák közé. Az egészségügyben dolgozó állami, párt- és tömegszervezeti vezetők részére pedig magasszintű szakmai, politikai továbbképzési rendszert alakítsanak ki, az Egészségügyi Minisztérium és a pártbizottságok illetékes alosztályai szervezésében, évente 6 —8 alkalommal.

Végezetül a tagság megválasztotta az új, 7 tagú vezetőséget és a négy küldöttet a városi pártértekezletre. A városi tanács kórház-rendelőintézet pártvezetőségének titkára ismét dr. Deák György, vezetőségi tagok: dr. Bánfalvi Géza, Fenesi Istvánné, Földvári László, dr. Pach Éva, dr. Takács Lajosné és dr. Varga Béla.

Chikán Ágnes

Nátriumveszély

Az igaz, hogy a nátrium vegyületei alakjában igen elterjedt fém, a legelső 18 km-es vastagságú földkéregnek közel három százaléka kémiailag kötött nátriumból áll. Gyakoriságát tekintve az elemek között a hatodik helyen áll. Leggyakrabban alkalmazott vegyülete a konyhasó néven ismert nátriumklorid. Sok esetben olyan gyakran alkalmazzuk, hogy a szakemberek megállapításai szerint, felszíni vizeink nátriumszennyezése az utóbbi években jelentős mértékben növekedett. A növekedés okai között számos találatunk, de az összes közül az élre kíváncsiok az ipari eredetű szennyezések mellett, a közutak sózásából származó nátriumszennyezés.

Az emberi környezet védelméről szóló 1976. évi II. törvény szabályozza a környezet károsításával kapcsolatos büntetőjogi felelősséget, sőt a 28/1978. MT rendelet védi vizeink tisztaságát, és bírságolja a szennyvezetők. Mégis olyan paradox helyzetet teremtünk a közlekedés biztonságát célzó, jogszabályok által biztosított sófelhasználással, amelylyel súlyos kárt okozunk környezetünkben.

E nem kívánatos hatás jelentkezik már felszíni és felszínalatti vizeinkben. A közutak mentén szikesedési folyamatokat figyeltek meg, korlátozás stb., csak a gyors amit sziki növényfajta elterjedése is bizonyítja. A mindig a legkényelmesebb sózás közvetlen kárt is okoz az útfelületek minőségében, mazni, még akkor sem, ha a közúti hidak állapotában látszólag a „legjobbat” tesz és a gépkocsik korróziójának megelőzésében. A nátrium vívek a fizikai hőeltakarítást kell alkalmazni, hiszen több, vényvilágban egy megengedett mennyiség túl, olyan bori-folyamatokat idéz elő, amelyek végül az elhaláshoz vezetnek. Az ivóvíz túlzott nátriumtartalma magas vérnyomáshoz vezet.

Az itt felsorolt károk forrásban talán ki sem fejezhetők. Viszont azt már biztosan állíthatjuk, hogy a síkosságmentesítés végett végzett sózás igen drága. Erre a célra hazánkban évente

átlagban 100 ezer tonna importált sót használnak fel, ennek ára mintegy 70 millió forintot tesz ki. Ebből az is következik, hogy az utak kémiailag kötött nátriumból származó sózás keményebb télen méterenként egy forintba kerül. A mechanikai úton történő hőeltakarítás költsége ennél jóval olcsóbb, csupán egynek. Ez a tény egyben el is gondolkodtat, az előbbiekben említett károsító hatáson túl, hogy nem lehetne-e a sózás csökkentésével a hőeltakarítást úgy megoldani, hogy mind környezetünk, mind az illetékesek csak nyerhetnének belőle.

A károsító hatásokat a mindennapi járókelő is „elvezetheti”, ugyanis téli lábbelik csúnya jelenségét is elősegíti a nagyobb mennyiségű nátrium. Ez nemcsak esztétikailag bántó jelenség, hanem a lábbelik gyorsabb elhasználódásához is vezet.

A sózás tehát jelentős mértékű károkat is okoz. Ennyire gazdagok lennénk, és ennyire egyszerűen lehet-e a sózást mielőbb csökkenteni kellene, esetleg a sót részben más anyaggal, pl. az igen nedvszívó és veszélytelenebb magnéziumkloriddal felváltani, de mindenképp már felszíni és felszínalatti vizeinkben. A közutak mentén szikesedési folyamatokat figyeltek meg, korlátozás stb., csak a gyors amit sziki növényfajta elterjedése is bizonyítja. A mindig a legkényelmesebb sózás közvetlen kárt is okoz az útfelületek minőségében, mazni, még akkor sem, ha a közúti hidak állapotában látszólag a „legjobbat” tesz és a gépkocsik korróziójának megelőzésében. A nátrium vívek a fizikai hőeltakarítást kell alkalmazni, hiszen több, vényvilágban egy megengedett mennyiség túl, olyan bori-folyamatokat idéz elő, amelyek végül az elhaláshoz vezetnek. Az ivóvíz túlzott nátriumtartalma magas vérnyomáshoz vezet.

Bátyai Jenő